

Voorbeeldvragen CLEAR

Voor het onderdeel communicatieproef worden modelvragen die de verschillende dimensies van de proef bestrijken, ter beschikking gesteld.

In het tweede document op de website zijn de juiste antwoorden aangeduid, waarbij voor elke antwoordmogelijkheid een kleine toelichting is toegevoegd.

Welke dimensies worden getoetst?

De verschillende letters van CLEAR verwijzen naar (inter)persoonlijke vaardigheden die voor een arts of tandarts van belang zijn: Conflicthantering, Luistervaardigheid, Empathie, Aandacht, Reflectie en Respect. Als woord combineert CLEAR de C van communicatie met een belangrijk kenmerk van goede communicatie, met name duidelijkheid of helderheid. Specifiek komen de volgende aspecten aan bod in deze toets:

1. Persoonlijke aandacht geven aan de ander en respectvol met elkaar omgaan.
2. Je inleven in de situatie en in de belevingswereld van de ander.
3. Constructief communiceren binnen een (familiaal) relatienetwerk, met aandacht voor loyaliteit en waardigheid van alle betrokkenen.
4. Een constructieve houding aannemen in conflictsituaties en situaties met hevige emoties of uitzichtloosheid.
5. Zelfreflectie of de gevolgen kunnen inschatten van je eigen gedrag in relatie met kwetsbare personen.
6. Een onderscheid maken tussen objectieve feiten, interpretaties ervan en subjectieve beleving

Vraag 1

Jo is 19 en verblijft sinds zijn auto-ongeval zes maanden geleden in een revalidatiecentrum. In het begin verliep zijn revalidatie zeer vlot. De laatste weken stoot hij echter steeds vaker op zijn limieten en is zijn motivatie om zich aan zijn oefenschema te houden sterk afgenomen. Hij wil zo graag terug naar huis. Tijdens de kinesitherapie sessies komt hij ongelukkig over.

Hoe kan de kinesist zich het meest luisterend opstellen?

- <A> "Ik merk dat het de laatste weken wat moeilijker is voor jou?"
- "Houdt de pijn je tegen om je oefeningen elke dag te doen?"
- <C> "Het lijkt me toch belangrijk dat je je aan je oefenschema houdt."
- <D> "Het komt wel goed, nog even volhouden nu!"

Vraag 2

Olivia, een meisje dat je kent van in de sportclub, vertelt je dat ze vroeger een aantal manisch-depressieve episodes heeft doorgemaakt. Dat is een psychische ziekte waardoor je stemming verstoord is en waarbij je een groot risico op herval hebt. Ze is ondertussen vier jaar stabiel en heeft een vriend. Door de medicatie die ze neemt is het echter zeer moeilijk om haar gewicht onder controle te houden en ook wordt haar afgeraden om kinderen te krijgen. Ze zegt: "Ik weet dat Thomas mij echt graag ziet, maar soms vraag ik me toch af of hij het wel met mij uithoudt."

Welke reactie toont dat je actief luistert en inspeelt op wat Olivia bekommert op dit moment?

<A> "Je klinkt somber. Ik ga vanavond zwemmen. Lijkt het je een goed idee om met me mee te gaan? Sporten kan je misschien helpen om terug wat optimistischer naar je relatie en naar de toekomst te kijken."

 "Als je al vier jaar stabiel bent, is er toch geen reden voor paniek. Ik zou niet weten waarom je vriend het niet met jou zou uithouden. De dingen die je noemt, kent hij toch ook al van jou? Je zegt zelf dat hij je echt graag ziet."

<C> "Wat zorgt ervoor dat je je soms afvraagt of hij het wel met je uithoudt? Het lijkt alsof je soms twijfelt of hij steeds opnieuw voor je zal kunnen kiezen omwille van zaken die je zelf niet onder controle hebt."

<D> "Ik hoor dat je piekert over je gewicht en over het feit dat je geen kinderen kan krijgen. Ik denk dat ik dat als de beste begrijp. Ook ik worstel met mijn gewicht en ik denk niet dat kinderen aan mij besteed zijn."

Vraag 3

Eren is een 19-jarige student van Turkse origine. Wanneer hij bij de studentenbegeleider komt, geeft zijn non-verbale communicatie aan dat hij zeer gestresseerd is. Hij geeft in het gesprek aan zich depressief te voelen, maar vindt het duidelijk moeilijk om hier verder over te praten.

Welke reactie van de studentenbegeleider is het meest meelevend?

- <A> "Ik begrijp dat het voor mensen met uw culturele achtergrond moeilijk is om over dat soort dingen te praten, maar als u dat niet doet, kan ik u ook niet helpen."
- "Ik merk aan uw manier van doen dat u zich niet helemaal op uw gemak voelt...?"
- <C> "Als u zich depressief voelt kan onze studentenarts u antidepressiva voorschrijven en dan maken wij een nieuwe afspraak."
- <D> "En uw directe omgeving heeft waarschijnlijk weinig begrip voor uw situatie? U hebt immers alles om gelukkig te zijn..."

Vraag 4

Lucie, één van je jaargenoten (17 jaar), kreeg vorige week te horen dat ze zwanger is. Lucie heeft al een jaar een geheime relatie met Daan, een 10 jaar oudere en gehuwde man die ze heel graag ziet. Ze is gefrustreerd dat Daan zegt dat hij zal scheiden maar geen verdere stappen zet. Om hem jaloers te maken heeft Lucie vorige maand een goede vriend van Daan verleid. Ze vreest nu dat ze zwanger is van deze vriend. Omdat Lucie al een paar dagen niet in de les is, ga je haar thuis bezoeken. Zij vertelt je: "Ik heb iets vreselijks stoms gedaan en wellicht geraak ik Daan nu helemaal kwijt. Soms denk ik dat het allemaal geen zin meer heeft."

Hoe sluit je best aan bij de hopeloze gevoelens van je jaargenote?

- <A> "Ik ben bekommerd om je: ongewenst zwanger, je geliefde misschien kwijtraken... Wat bedoel je met 'het heeft allemaal geen zin meer'?"
- "Ik leef met je mee... Hoeveel weken ben je al zwanger en heb je al beslist of je het kindje wil houden?"
- <C> "Probeer je daar nu geen zorgen over te maken. Er zijn mogelijkheden om je zwangerschap te beëindigen."
- <D> "Moed houden, ik zal er voor je zijn en ik ben zeker dat ook andere mensen je zullen begrijpen en steunen."

Vraag 5

Een klasgenoot vraagt je of je volgend weekend wil meegaan naar een optreden. Je hebt dan wel tijd en ruimte om uit te gaan, maar je zou veel liever met deze persoon een gezellige cafébabbel hebben dan naar een optreden te gaan van een muziekgroep die je niet aanspreekt.

Welke uitspraak van jou is het meest relatiebevorderend?

- <A> "Voor wat ik er van gehoord heb, ligt hun muziek me niet."
- "Ik heb na een zware week behoefte aan een rustig weekend."
- <C> "Ik ben blij dat je me uitnodigt voor het optreden."
- <D> "Ik zou veel liever een gezellige babbel hebben met jou."

Vraag 6

Je bent op bezoek bij een vriend die heel binnenkort vader wordt. Hij vertelt jou dat hij zijn vader, met wie hij sinds zijn huwelijk een minder goede band heeft, wil vragen om het peterschap op te nemen. Enerzijds zou dat peterschap hun relatie mogelijk beter kunnen maken. Anderzijds twijfelt hij eraan of zijn vader genoeg aandacht voor zijn kindje zal tonen. Daarom ook vraagt hij aan jou om jij er soms iets voor voelt om het peterschap op te nemen.

Hoe kan je best een open en constructief gesprek aangaan met jouw vriend over het peterschap?

- <A> "Ik wil graag peter zijn, maar zou je niet beter wachten met een beslissing tot je een echt gesprek gehad hebt met je vader?"
- "Ik denk dat jouw vader liever zelf peter zou willen zijn en het je kwalijk zal nemen als je hem niet de eerste kans geeft om te beslissen."
- <C> "Het is en blijft jouw vader en je moet deze unieke kans grijpen om je relatie met hem te herstellen. Kleinkinderen brengen dikwijls generaties bij elkaar."
- <D> "Ik hoor dat jij veel verwacht van een peter, maar ik zal je niet ontgoochelen. Ik zal alleszins meer betrokken zijn dan je vader."

Vraag 7

Een bevriend koppel nodigt jou, je vriend en nog twee anderen uit voor een etentje. Je geeft Veerle, de gastvrouw, een complimentje over de lekkere bouillabaisse (vissoep). Omdat je zelf nog op zoek bent naar een goede viswinkel in de buurt vraag je haar naar het recept en ook in welke viswinkel zij haar ingrediënten gehaald heeft. Ze zegt dat ze dit recept van haar moeder leerde en dat ze de vis rechtstreeks in de vismijn in Oostende kocht.

Bij het afruimen open je de vuilnisbak en zie je de verpakkingen zitten van vier afgeprijsde kant-en-klaar-maaltijden 'bouillabaisse' uit de supermarkt. Je vriendin krijgt knalrode wangen en ruimt snel verder op alsof er niets gebeurd is. De rest van de avond vermijdt ze oogcontact met je.

Welke interpretatie van het non-verbale gedrag van Veerle is het meest constructief voor jullie vriendschap?

- <A> Veerle voelt zich betrappt; ze beseft dat ze gelogen heeft over haar kookkunsten en ze hoopt dat je haar nu niet zal verraden in het bijzijn van de anderen.
- Veerle weet niet hoe ze deze situatie het best kan hanteren; ze laat blijken dat ze dit incident op dit moment wil laten rusten en er nu even niet wil op ingaan.
- <C> Veerle voelt zich schuldig en minderwaardig omdat ze niet zelf gekookt heeft voor haar vrienden; ze vindt van zichzelf dat ze is tekortgeschoten als gastvrouw.
- <D> Veerle heeft ontzag voor jou; ze wilde zichzelf beter voordoen dan ze is. Ze wilde blijkbaar haar beste beentje voorzetten en nu schaamt ze zich omdat ze 'van haar troon' is gevallen.

Vraag 8

Mevrouw Desmedt, een jonge vrouw van 23, komt langs bij de huisarts. Als de consultatie beëindigd is, stelt ze een relatieprobleem aan de orde. Ze vertelt dat haar echtgenoot Wim beslist heeft dat hij de verbouwing van hun recent aangekochte huis zelf wil doen. Zij ziet dat niet zitten omdat hij dan elk weekend zal werken en zij alleen thuis zal zitten met hun zoontje van 18 maanden. Zij vindt nu al dat Wim zijn zoontje te weinig aandacht en tijd schenkt.

Daarom vraagt mevrouw Desmedt de huisarts een gesprek te hebben met haar echtgenoot, waarbij de huisarts hem sterk zou afraden zelf te renoveren. Mevrouw Desmedt vraagt de huisarts een klinisch onderzoek te doen bij haar echtgenoot en hem vervolgens te vertellen dat hij een afwijking van een ruggenwervel heeft met een sterk vergrote kans op een hernia. Wim heeft een vriend die een hernia heeft en hij zal niet willen dat hem dat overkomt. De arts reageert op dit verzoek van mevrouw Desmedt dat dit medisch niet correct is.

De arts wil dat het gesprek hierover zo constructief mogelijk verloopt voor alle betrokken partijen. Hoe interpreteert hij het gedrag van mevrouw Desmedt het best?

- <A> Mevrouw is bezorgd over de impact van een verbouwing op de tijd om samen te zijn als gezin en zoekt een manier om op te komen voor het gezin.
- Mevrouw beseft niet dat het onaanvaardbaar is om medisch onjuiste argumenten te gebruiken om het gezin te beschermen.
- <C> Mevrouw is gefrustreerd dat haar man minder tijd en aandacht besteedt aan hun zoontje dan zij en wil dat hij ook zijn deel van de opvoeding opneemt.
- <D> Mevrouw wil de dokter gebruiken om meer gezinstijd te verkrijgen voor haar, haar man en hun zoontje samen.

Vraag 9

In de gemeenschappelijke eetruimte van een studentenhuus ben je spaghetti aan het klaarmaken. Een medestudent die net gegeten heeft, steekt een sigaret op, terwijl dit volgens het huishoudelijk reglement niet kan. En de rook is storend voor jouw eetlust.

Welke communicatie draagt bij tot een goede verstandhouding?

- <A> Je maakt een briefje om aan de deur van de eetruimte op te hangen, waarin herinnerd wordt aan het rookverbod.
- Je maakt stilzwijgend je pasta klaar en vertrekt met pot en eetgerei naar jouw kamer om daar te eten.
- <C> Je spreekt je medestudent aan om te zeggen dat de eetplaats een rookvrije ruimte is en dat zijn roken je stoort.
- <D> Je schrijft een email naar de verhuurder van de studentenkamers om te melden dat het reglement niet gevolgd wordt.

Vraag 10

Je bent vreselijk ontgoocheld omdat een gewaardeerde kennis jouw mails niet beantwoordt.

Hoe kan je best omgaan met deze emotie?

- <A> Je stuurt een emotionele mail, waarin je jouw ontgoocheling de vrije loop laat.
- Je stuurt een nieuwe mail met de vraag of hij jouw mails ontvangen en gelezen heeft.
- <C> Je brengt je gemeenschappelijke kennissen op de hoogte en vraagt te bemiddelen.
- <D> Zonder verdere uitleg schrap je de persoon van je vriendenlijst op Facebook.

Vraag 11

Je zit in het tweede jaar aan de unief. Laura, een dochter van de vriendin van je moeder komt op bezoek om te horen wat jouw ervaringen waren in het eerste jaar aan de universiteit. Om indruk te maken pak je uit met serieus aangedikte verhalen over het wilde studentenleven, over softdrugs en de vrije liefde.

Welke zelfreflectie is het meest passend na het doen van deze verhalen?

- <A> Een verwittigde vrouw is er twee waard en het is beter de gevaren van het studentenleven niet te onderschatten.
- Er mag al eens gelachen worden en het lag er zo dik op dat Laura wel zal beseft hebben dat de verhalen fel overdreven waren.
- <C> Ik kan Laura beter nog eens uitnodigen om de verhalen in een wat realistischer perspectief te plaatsen.
- <D> Ik moet mijn moeder verwittigen dat ik wat overdreven heb en dat ze best haar vriendin hierover aanspreekt.

Vraag 12

Je ging al enkele keren babysitten bij de nieuwe burens. Het is mei en dus bijna examens, maar als de ouders je opbellen om diezelfde avond nog te komen, stem je in omdat je hen uit de nood wil helpen. Aangezien hun kindjes twee en vier jaar zijn, gaan ze vroeg slapen en kan jij studeren. Wanneer je arriveert, wordt de volgende vraag gesteld: "Je vindt het toch niet erg om ook voor de kleine Kasper van zes maanden te zorgen? We gaan samen op stap met zijn ouders en zij vonden geen babysit voor vanavond. Zie jij het zitten om hem binnen een uurtje zijn flesje te geven en hem dan in bed te stoppen?" Je vindt het niet fijn dat je voor een voldongen feit gesteld wordt.

Hoe kom je op de beste manier uit voor je eigen mening en gevoel?

- <A> Je zegt duidelijk dat je het niet fijn vindt dat ze jou voor een voldongen feit stellen omdat je van plan was om te studeren. Je zegt dat je hen uit de problemen wilde helpen maar dat zij jou nu in de problemen brengen.
- Je vertelt een leugentje om bestwil: je zegt dat je Kasper er vast en zeker wil bijnemen maar dat je nog nooit voor zo'n klein kindje gezorgd hebt en dat je dus denkt dat het geen verstandig idee is.
- <C> Je geeft aan dat je verrast bent door de vraag omdat je vanavond wilde studeren. Je zegt dat je dit graag op voorhand had geweten om dan zelf te kunnen beslissen om al dan niet te komen babysitten die avond.
- <D> Je zegt dat je geen ja had gezegd als je dit geweten had, maar je stelt voor dat ze je omwille van de extra inspanningen en de laattijdige verwittiging dubbel betalen voor de babysit vanavond.